herpy

GEKKOER

Pristurus crucifer

Pristurus crucifer er en liten, jordlevende gekko fra Afrikas horn og det sørvestlige Arabia. Kroppen måler høyst omtrent 4 cm fra snute til kloakk. Som de fleste i slekten er den aktiv om dagen, og den krever varme, sterkt lys og UVB. Arten er sjelden i terrarier, så stellet bygger på nære slektninger.

Familie: Sphaerodactylidae Tidligere navn: *Gymnodactylus crucifer; Pristurus stefaninii* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**4 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om dagen og i skumringen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-30 °C**
Varmeplass	**38-42 °C**
Temperatur, natt	**20-23 °C**
Luftfuktighet	**30-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**70-90 dager** ved 28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pristurus crucifer er en liten, slank gekko i slekten *Pristurus*, der nesten alle arter er aktive om dagen. Den måler høyst omtrent 40 mm fra snute til kloakk og er dermed en del mindre enn *Pristurus carteri*. Artsnavnet er dannet av latin crux (kors) og ferre (bære) og betyr korsbærer.

Kjønnene kan skilles på halen: hos voksne hanner er den kjølet både på over- og undersiden, mens den hos hunnene er rund eller bare kjølet på oversiden. Unge hanner har samme hale som hunnene.

Arten ble beskrevet i 1861 under navnet *Gymnodactylus crucifer* og regnes i dag til *Pristurus*. *Pristurus stefaninii* og underarten laticephalus er slått sammen med den, mens *Pristurus longipes*, som tidligere ble regnet med, i dag er en selvstendig art. Angivelser fra Socotra bygger trolig på forveksling med *Pristurus sokotranus*, som varierer mye i farge og tegning.

Det finnes bare lite kunnskap om artens liv i fangenskap. Levetiden i boksen (5-10 år) er lånt fra *Pristurus carteri*.

Utbredelse og leveområde

Pristurus crucifer lever på Afrikas horn og i det sørvestlige Arabia: Eritrea, Etiopia, Somalia, det nordøstlige Kenya og det sørvestlige Saudi-Arabia. Typelokaliteten ligger i Etiopia. Arten finnes fra lavlandet nær kysten opp til minst 1.100 m over havet.

Arten vurderes på IUCNs globale rødliste som ikke truet. Bestandens størrelse er ikke dokumentert.

> **Naturlig utbredelse:** Saudi-Arabia, Eritrea, Etiopia, Somalia og Kenya.

LEVEOMRÅDE

Pristurus crucifer lever på bakken i tørt, varmt land med spredt vegetasjon. Den er aktiv om dagen og i skumringen og jakter som lurejeger: den sitter stille på et utkikkspunkt og slår til når et insekt kommer forbi.

Klimaet i utbredelsesområdet er varmt og tørt det meste av året med korte regntider. Temperaturer og luftfuktighet på artens levesteder er ikke dokumentert.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Pristurus crucifer*. Klimaet i utbredelsesområdet er varmt og tørt, og arten lever på bakken og jakter fra et utkikkspunkt i solen. Stellet og tallene i boksen bygger på den bedre kjente *Pristurus carteri*. *Pristurus flavipunctatus* lever i en del av det samme området.

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 60 × 40 × 40 cm. Bunnarealet betyr mer enn høyden, fordi arten lever på bakken. Et par krever mer plass og mange skjul, slik at hannen ikke presser hunnen. Et glass- eller PVC-terrarium holder best på tørken og varmen.

Innred med flate steiner, skifer og røtter, slik at det er utkikkspunkter og solplasser i flere høyder og skjul i både den varme og den kjølige enden. Steiner skal stå direkte på bunnen og helst limes, slik at de ikke kan skli hvis dyret graver under dem. Bruk en bunn av fin sand blandet med jord, slik at hunnen kan legge egg. Terrariet må ha god ventilasjon og et tettsluttende lokk, for arten er liten og rask.

TEMPERATUR

Lag en tydelig gradient. Den kjølige enden holdes på 28-30 °C, og under en spotlampe lages en solplass på 38-42 °C. Om natten kan temperaturen falle til 20-23 °C uten ekstra varme.

Bruk digitale termometre i begge ender og et infrarødt termometer til å måle selve solplassen. Styr varmelampen med en termostat, og sørg for at det alltid er et kjøligere område. Søker dyret hele tiden skygge eller gaper, er det for varmt.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luften skal være tørr, omtrent 30-40 %. Tørr bunn og god ventilasjon holder fuktigheten nede, og et hygrometer viser om nivået holder.

Gi en svært lav skål med friskt vann, som byttes daglig, og legg et par steiner i, slik at små dyr ikke kan drukne. Sprut innredningen lett en gang i uken, og la den tørke opp igjen. Et lite skjul med lett fuktig mose hjelper under hudskifte og eggleggning.

LYS OG UVB

Pristurus crucifer er aktiv om dagen og soler seg, så lys har stor betydning. Gi kraftig dagslys og et UVB-rør, f.eks. et T5-rør med 10-12 % UVB, over solplassen. UVB er nødvendig, fordi det gir D3-vitamin og forebygger beinsykdom. Ferguson-sone 3 passer til en dagaktiv ørkengekko som soler seg, men sonen er ikke målt for arten.

Ha lyset på 12 timer om dagen i sommerhalvåret og 9-10 timer om vinteren, styrt av en tidsbryter. Bytt UVB-røret etter produsentens anvisning, da effekten faller selv om røret fortsatt lyser.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Arten lever av insekter. Gi små fôrdyr: spretthaler, bananfluer, små sirisser og nyklekte kakerlakker. Byttet må ikke være bredere enn avstanden mellom dyrets øyne. Gi ett eller noen få dyr om gangen, slik at gekkoen kan jakte på dem fra utkikkspunktet sitt.

Unge dyr fôres daglig og voksne annenhver eller hver tredje dag med det de kan spise på 15-20 minutter. Fjern resten etterpå. Fôrdyrene skal selv ha fått grønt eller ferdigfôr. Pudre dem med kalk ved hver annen eller tredje fôring og med vitaminer en gang i uken til to ganger i måneden; unge dyr og hunner i avl skal ha kalk oftere.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Pristurus crucifer er et lite, raskt og vaktsomt dyr som ikke egner seg til håndtering. Halen kan knekke av hvis man griper rundt den. Ta bare opp dyret når det er nødvendig.

Slekten bruker halen til å signalisere med, og hannene er territoriale overfor hverandre. To hanner holdes derfor ikke sammen. Enkeltvis eller som par i et romslig terrarium med mange skjul er den sikreste løsningen. Del dyrene straks hvis hunnen blir jaget.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten. Hannene kjennes på den kjølede undersiden av halen og på hemipenisutbuktningene ved halerota. Vent med avl til dyrene er fullt utvokste.

PARRING

Paringsatferd og eventuell hvileperiode er ikke dokumentert for arten. En kortere dag og litt kjøligere temperaturer om vinteren gir en årsrytme som passer til klimaet. Hold øye med første møte mellom hannen og hunnen, og fjern hannen hvis han jager hunnen vedvarende.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger 1-2 hardskallede egg om gangen, oftest bare ett. Hvor mange ganger hun legger i året, er ikke dokumentert. Gi henne en eggleggingskasse med minst 10 cm lett fuktig sand, og sørg for rikelig med kalk og fôr.

INKUBASJON

Inkubasjonstiden er ikke dokumentert for arten. Boksens 70-90 dager ved 28 °C er lånt fra *Pristurus carteri*. Eggene flyttes forsiktig, uten at de vendes, til en liten boks med lett fuktig vermikulitt eller perlitt. Hos *Pristurus carteri* avhenger ungenes kjønn av temperaturen, så hold den jevn under hele rugingen.

OPPDRETT AV UNGER

Vekst og oppdrett er ikke dokumentert for arten. Ungene er små og får de minste fôrdyrene, som spretthaler, bananfluer og nyklekte sirisser, daglig og pudret med kalk. De skal i en liten, tett faunaboks eller et lite terrarium med skjul, en varm flekk, UVB og en svært lav vannskål, adskilt fra de voksne.

Helse og vanlige feil

Det er ikke dokumentert sykdommer som er spesielle for *Pristurus crucifer* i fangenskap. De typiske feilene for små, dagaktive ørkengekkoer er:

- For lite UVB og kalk, som kan gi bløde bein og skjelvinger.
- For høy fuktighet og dårlig ventilasjon, som gir hud- og luftveisproblemer.
- Overoppheting under en for kraftig lampe uten kjølig område.
- Tapt hale. Halen kastes ved stress eller fastholding og vokser bare delvis ut igjen.
- Hudrester på tær og halespiss. Sitter det rester, så sett dyret et par timer i en boks med fuktig kjøkkenpapir.
- Midd, som kan sitte i lommer i armhulene. Se etter små røde eller oransje prikker.

Et friskt dyr er raskt og vaktsomt og har klare øyne og en fyldig hale. Oppsøk dyrlege med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt eller slutter å spise.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.